

Eksempel på eksamensoppgave

Oppgave:

Lek og konflikter i barnehagen

Du er ansatt som barne- og ungdomsarbeider i Vågen barnehage. På avdelingen din er det 18 barn i alder tre til fem år. Barnehagen ligger på en stor naturtomt. Foreldrene og personalet vil at barna skal være mye ute, og personalet arbeider med å skape et variert og utfordrende utemiljø.

Barna trives godt ute, men av og til oppstår det konflikter i leken. En dag bygger femåringer Ole og Kari hytte med kasser og løse planker. Morten vil være med å bygge.

Du ser at Kari slår etter ham.

Oppgave

- Hvordan kan konflikten mellom barn løses? Begrunn svaret.
- Hva kan personalet gjøre for å hjelpe barna med å løse ulike konflikter selv?
- Vurder hvordan personalet kan skape et uteområde som gir barna varierte og utfordrende aktivitetsmuligheter.

Besvarelse:

I denne oppgaven skal jeg ta for meg lek og konflikt i Vågen barnehage. Jeg jobber som barne- og ungdomsarbeider på en avdeling som består av 18 barn i alderen tre til fem år. Barnehagen ligger i et naturområde. Derfor er det viktig at barna kan bruke naturen og være ute mest mulig. Vi legger til rette for at barna kan oppleve et variert og utfordrende utemiljø. I denne oppgaven skal jeg forklare hvordan konflikten mellom barn kan løses og begrunne mitt svar. Deretter beskriver jeg hva jeg kan gjøre for å hjelpe barna med å løse ulike konflikter selv. Til slutt vil jeg drøfte hvordan personalet kan skape et uteområde som gir barna varierte og utfordrende aktivitetsmuligheter.

Konflikter i barnehagen kan skje hvor som helst, når som helst og oppstå mellom barna, mellom voksne og barn eller mellom de voksne. Konflikter kan være viktig for utviklingen av barn og unges selvfølelse og identitet. Sosial kompetanse er viktig for håndtering av konflikter (Vetland, 2014).

Opgaven beskriver følgende situasjon:

Barna trives godt ute, men av og til oppstår det konflikter i leken. En dag bygger femåringer Ole og Kari hytte med kasser og løse planker. Morten vil være med å bygge. Du ser at Kari slår etter ham.

Generelt kan man si at denne type konflikter ofte skjer i barnehagen. Et barn eller flere får ikke lov av andre barn å være med i leken. Det er mange forskjellige grunner til det. Det kan være at barna som allerede leker har et samspill hvor det ikke passer med flere barn. Det kan være at de vet at Morten leker litt voldsomt og ofte ødelegger ting. Eller at Morten alltid vil bestemme hva som skal skje i leken. En annen grunn er at Kari kanskje vil utestenge Morten. Det kan være at Kari er sjalu når Morten tar Oles oppmerksomhet fra henne. Derfor er det viktig at vi voksne alltid er tilgjengelige for å se og observere hva barna driver med, og at vi lytter hvis de ber om hjelp eller forklaring. Når slike situasjoner oppstår i barnehagen vil en vanligvis kjenne barna og deres personligheter og kan tilpasse responsen deretter.

Det er viktig at jeg hjelper barna til å løse konfliktene ved å la barna ha en likeverdig samtale, at vi felles kan finne en objektiv framstilling. Jeg bruker åpne spørsmål før vi finner en løsning i felleskap:

Likeverdig samtale

En likeverdig samtale handler om at du er åpen for at Ole, Morten og Kari skal få snakke likeverdig. Jeg legger til rette for at de sammen skal finne løsninger og forsones. Min rolle som barne- og ungdomsarbeider er at jeg skal ha en rolle som veileder og ikke være en part i konflikten

En objektiv framstilling

Ole, Morten og Kari skal få komme med sin egen oppfatning av hva som har skjedd. Jeg skal hjelpe til med å rekonstruere situasjonen samtidig som jeg roer ned samtalen.

Gi rom for åpne spørsmål for å finne en løsning

Gi barna en mulighet til å finne løsningen selv. Da vil de samarbeide bedre og være mer tro mot løsningen.

Å stille spørsmål er en måte å styre samtalen på. Det er derfor viktig å stille åpne spørsmål som kan gjøre at vi kommer nærmere en forståelse av konflikten. Lukkede spørsmål gir ja og nei svar. Mens eksempler på åpne spørsmål i denne kan være:

”Hva var det som skjedde nå?”

”Jeg forstår at dere ville leke i fred, men det er ikke greit å slå han. Hvorfor ble du så sint?”

”Hva ville du følt hvis andre barn ikke ville la deg være med i leken?”

Gi barna en mulighet til å finne løsningen selv. Da vil de samarbeide bedre og være mer tro mot løsningen.

For å kunne svare på spørsmålet om hvordan personalet kan hjelpe barna å løse ulike konflikter selv, vil jeg først definere begrepet konflikt og klassifisere ulike typer av konflikter. Så drøfter jeg noen strategier som kan hjelpe barna å løse konflikter.

Konflikt kan defineres som en uoverensstemmelse mellom interesser, verdier, følelser og/eller handlinger hos to parter som fører til problemer med samhandling og samarbeid. (Vetland, B, 2014, s. 184)

Filosofen Knud Løgstrup sier i teorien sin at konflikter ofte oppstår når et menneske i møte med et annet menneske viser sin ærlighet og sårbarhet uten å bli møtt. For eksempel: Et barn stiller den voksne et spørsmål om boka, men den voksne rister oppgitt på hodet og forsetter å lese bok mens de andre barna ser på. Det å ikke bli møtt i en sårbar situasjon kan oppleves så sårende at barnet fra denne dagen søker å få til en konflikt mellom seg selv og den voksne.

Ulike typer konflikter som vanligvis skjer i barnehagen:

- Interessekonflikter - Dette handler om fordeling av goder eller ressurser, men som noen synes er urettferdig. Begge parter har behov eller ønsker seg det samme. For eksempel: Anna har lyst til å ha høy musikk i rommet, men Anita vil ha det lavt eller ikke så høyt.
- Verdikonflikter - En verdi er et gode som vi ønsker å verne om. Det kan være materielle og ikke materielle verdier som mange setter høyt, for eksempel vennskap, trofasthet, demokrati eller frihet. Verdikonflikter oppstår når vi kjenner at våre egne verdier blir truet, og kan derfor sette i gang mange og sterke følelser. For eksempel: Andreas vil ikke lyve for han synes det er uakseptabelt, men Jan mener at det er greit å ty til en hvit løgn for å oppnå hva man vil..
- Personkonflikter – Denne konflikttypen dreier seg om hvordan personene er, ikke om bestemte hendelser. Slike konflikter handler om identitet og selvfølelse. For eksempel, kan uenighet mellom Lene og Beate i en lek ende med at Lene sier at Beate er «dum». Da har konflikten gått fra sak til person. Da er det viktig å påpeke at selv om noen gjør noe du ikke er enig i eller synes er dumt, betyr ikke det at personen er «dum».
- Rollekonflikter- Dette er konflikter som kan oppstå dersom det er utydelighet knyttet til hvilke oppgaver som tilhører ulike roller eller stillinger i en barnehage, skole og SFO. Dette kan også oppstå når ansatte ikke gjør forventede arbeidsoppgaver. For eksempel: Du er tidligvakt og det er ditt ansvar å forberede tursekk, matpakke osv. så tidlig som mulig slik at

når seinvakten kommer er alt klart til å dra på tur, men overlater dette til seinvakten som da må forberede alt. Da kan det oppstå en konflikt på grunn av utydelig rolleforståelse.

- Pseudokonflikter – Pseudo betyr «falsk» eller «løgnaktig». Dette er konflikter som handler om misforståelser, overdrivelser eller fantasi. For eksempel: Maria dytter, men ikke med vilje, Kasper, men Kasper forteller de voksne at Maria dytter og slår han i hodet.

Konfliktstrategier som kan hjelpe å løse konflikter i barnehagen:

- Være i forkant av konflikter – her kan man bruke avledning. For eksempel: Dersom man ser at en gutt er på vei til å ta en lekebil fra ei jente, så kan voksne gå bort til den gutten og si la oss gå og finne en bil deg også.
- Være tilgjengelig og tilstede - observere og være nærme barna og samtidig passe på at de ikke føler seg forstyrret eller forfulgt (men voksne kan «bryte inn» dersom det skulle trenge).
- Behandle alle likeverdig – handler om at du er åpen for at partnere skal få fortelle, at de sammen skal finne løsninger og forsones. Som barne- og ungdomsarbeider skal du ha rolle som veileder og ikke være part i konflikter.
- Lære barna lekeregler og forklare dem på en god måte at lekereglene kan forandres underveis. For eksempel: Hvis vi lærer barna en lek, men har et barn som ikke mestrer den leken, så kan vi tilrettelegge leken for det barnet og fortelle alle barna at leken blir litt annerledes nå.
- Lære barna at alle må inkluderes - det vil si å lære dem å leke sammen, inkludere hverandre, samarbeide og se til at alle er med i lek, men også lære de «stille» barna å ta eget initiativ til å spørre om å være med i lek eller spørre en voksen om hjelp.

Det viktigste i konfliktsituasjoner er at barna blir sett og hørt. Voksne som ser og hører konflikter kan vente for å se om barn/ungdom klarer å løse konflikten på egenhånd. Dersom de klarer å løse konflikten på en konstruktiv måte kan det føre til positive resultater. Barn lærer gjennom samspill med hverandre å løse ulike typer konflikter og det er viktig å la dem øve seg på dette fordi de kan bruke det senere i livet. Vi må huske på at vi blir modne ved å løse konflikter basert på hva vi har opplevd og hva slags erfaring vi har.

Jeg skal nå se på hvordan personalet kan skape et utfordrende og variert miljø for aktivitet.

I Rammeplan for barnehagen kapittel 9 (Natur, miljø og teknologi) står det:

«Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper».

Utelek eller uteaktiviteter kan gi barna muligheter til å mestre og møte forskjellige utfordringer. Det kan også styrke utviklingsområder for barna slik som:

- Utvikling av hjernen – Barna er nysgjerrige på hva som skjer med tingene de ser ute. De stiller masse spørsmål om forskjellige ting. For eksempel: Hva spiser mark? Hvor bor fuglene? Hvor kommer vind fra og hvorfor kan vi ikke se den?
- De blir sosiale – Barna sosialiserer når de finne noe spennende ute. De inviterer andre barn til å være med i leken eller til å utforske. For eksempel: Sara og Helen inviterer Herkules til å grave i jorda for å finne mark. Noen ganger er barna litt redde for et spesifikt dyr eller insekt, men hvis barnet ser at de andre ikke er redde, blir barnet tryggere.

- Språklig utvikling – Barna kommuniserer med de andre gjennom lek. Rollelek og frilek skjer ofte ute. Når rollelek og frilek foregår i grupper, utvikler barna språket, sosial kompetanse og fantasi. Rollelek og frilek avhenger av barnets språkferdigheter
- Motorisk utvikling (finmotorikk, hurtighet, smidighet, grovmotorikk) – Når barna er ute bruker de store deler av kroppen. De klatrer, løper, hopper osv.
- Fysiske og psykisk ferdigheter (mental og fysisk helse) – Fysisk aktivitet skjer ofte ute. Fysisk aktivitet påvirker helsen vår i stor grad. Barn som er regelmessig aktive opplever i stor grad både mestring og glede over fysisk aktivitet. Da får det motivasjon til å fortsette å være aktivt.

Utelek er mer fysisk enn innendørs. Barna bruker store deler av kroppen og de er mer aktive. De utvikler i stor grad motorikk.

Her er eksempel av aktivitet

Hvor	Hva	Hvorfor
På barnehagens naturtomt	<p>Vinterolympiade i barnehage hvor barna kan konkurrere i forskjellige vinterleker. For eksempel: Lage største og beste snøball, ski konkurranse</p> <p>Undring og utforskning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor snøen er hvit? • Hvorfor snøen blir til is? • Kommer snøen fra himmelen? • Hvorfor blir snøen skitten? <p>Lek /aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lage snømann • Ake • Gå på ski • Svømme i snø • Kaste snøball • Snø hinderløype • Farger snøen 	Barna er alltid glade i å leke med snø. Stimulerer barns konsentrasjonsevne, sosiale og emosjonelle utvikling, og motorisk utvikling.

I tillegg til å bruke de elementene som finnes naturlig i uteområdet skog, regn, snø osv., kan personalet også lage nye ting som gir aktivitetsmuligheter. For eksempel lage plantekasser hvor barna kan plante frø, krydder, frukt og forskjellige blomster. Å dyrke jord og plante er både lærerikt og hyggelige fellesaktivitet. Barna kan lære hvordan planter vokser opp, og at de trenger vann og sol for å vokse. På den måten lærer vi barn om bærekraft og hvordan livet utvikler seg. Voksne kan lage en aktivitet om plantene.

For eksempel: Barna og voksne kan starte å plante noen frø i glass eller i eggekartonger innendørs. Når plantene vokser litt, kan de plantes i kasser ute. Når barna planter, kommer de til å være nysgjerrige på når plantene skal vokse, hva de trenger, hvor mange dager til de kan plante ute osv. Jeg kan også lære barna å være tålmodig i plantenes vokseprosess.

Avslutning

Som avslutning vil jeg si at det er viktig at vi voksne gir barna en mulighet til å finne løsninger på konflikter selv. Da vil de samarbeide bedre og være mer tro mot løsningen. De blir etter hvert flinkere til å løse konflikter som kan oppstå senere i livet

Vi voksne kan hjelpe barna å komme nærmere naturen. Barna kan leke ute i naturen, utforske og bli nysgjerrige på hva som skjer i naturen. Vi personalet kan legge til rette for aktiviteter både ved å bruke ressurser i naturen og ved å lage nye ting

I denne oppgaven har jeg kommet med løsningsforslag på en konkret konfliktsituasjon og forklart hva vi som personale kan gjøre for å hjelpe barna med å løse ulike konflikter selv. Til slutt har jeg vurdert hvordan jeg kan skape et uteområde som gir barna varierte og utfordrende aktivitetsmuligheter.

Kildeliste

Vetland, B. (2014) *Kommunikasjon og samhandling* CappelenDamm

Rammeplanen for barnehagen (2017)

